

Open Source και επιχειρηματικότητα

Σε ένα έργο OSS ολόκληρη η κοινότητα των προγραμματιστών συνεισφέρει στις φάσεις σχεδιασμού, ανάπτυξης, ελέγχου και συντήρησης. Έτσι το κόστος ανάπτυξης και επικαιροποίησης μειώνεται αντί να αυξάνεται, ενώ η ποιότητα του λογισμικού ανεβαίνει κατακόρυφα, καθώς αντικατοπτρίζει το παγκόσμιο state of the art.

Κείμενο ΝΙΚΟΣ ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΣ
μηχανικός Η/Υ και Πληροφορικής
nspan@si.gr

Νέες εποχές, νέα ήθη. Η γνωστή αυτή φράση αποδίδει τη φιλοσοφία του νεωτεριστικού τρόπου ανάπτυξης λογισμικού. Η απόδοση στα ελληνικά του όρου «Open Source Software» (OSS) είναι «Λογισμικό ανοιχτού πηγαίου κώδικα» στο οποίο καθένας έχει πρόσβαση, δηλαδή χρησιμοποιείται δωρεάν! Πώς όμως αυτή η εξέλιξη επηρεάζει την παγκόσμια και αντίστοιχα την ελληνική αγορά Πληροφορικής;

Ο όρος OSS γεννήθηκε το 1998 και τυπικά ορίζεται μέσα από τις τρεις ελευθερίες: καθένας μπορεί α) να το αποκτήσει, να το χρησιμοποιήσει, να το αντιγράψει και να το διανείμει, β) να το τροποποιήσει και γ) να διανείμει νέες εκδόσεις. Τα γνωστότερα OSS είναι το λειτουργικό σύστημα Linux και ο Apache web-server. Ακόμη, έχει δημιουργηθεί ο οργανισμός SF.net ο οποίος φιλοξενεί δωρεάν έργα OSS.

Η πρώτη αντίδραση των επιχειρηματιών απέναντι σε αυτή την ιδέα ήταν η αδιαφορία στη χειρότερη περίπτωση και η δυσπιστία στην καλύτερη. «Γιατί να διαθέσω πόρους για την ανάπτυξη λογισμικού, το οποίο δεν μπορώ να εκμεταλλευτώ εμπορικά;».

Η ελληνική αγορά

Για να κατανοήσετε την απορία τους, πρέπει να δείτε πώς λειτουργεί η αγορά Πληροφορικής. Ένας οίκος παραγωγής λογισμικού (software house) παράγει προγράμματα και τα πουλάει στην αγορά. Υπάρχουν όμως κατηγορίες προγραμμάτων, όπως τα προγράμματα ηλεκτρονικού προγραμματισμού πόρων (Enterprise Resource Planning - ERP), διαχείρισης πελατών (Customer Relationship Management - CRM) κτλ., των οποίων η αγορά περιλαμβάνει την πώληση υπηρεσιών. Έτσι, μια επιχείρηση αγοράζει και τις υπηρεσίες εγκατάστασης, εισαγωγής στοιχείων, εκπαίδευσης του προσωπικού και ανοιχτής γραμμής βοήθειας, ώστε να λύνει ταχύτατα προβλήματα που εμφανίζονται στη λειτουργία του συστήματος. Αυτά τα προγράμματα κοστίζουν ακριβά στον πελάτη, και σε αυτά απευθύνεται η ιδέα του OSS.

Αυξημένες απαιτήσεις

Τα προβλήματα που εμφανίστηκαν τα τελευταία χρόνια στην παραδοσιακή αλυσίδα αξίας (value chain) είναι πολλά. Τα πληροφοριακά συστήματα, πλέον, έχουν γίνει περίπλοκα, καθώς οι απαιτήσεις των πελατών αυξάνουν καθημερινά. Αντίστοιχα, ανεβαίνει το κόστος ανάπτυξης και συντήρησης του λογισμικού, καθώς νέες τεχνολογίες έρχονται να προσφέρουν νέες δυνατότητες και υπηρεσίες. Σε πολλές περιπτώσεις ολόκληρα πακέτα λογισμικού εγκαταλείπονται για να γραφτούν από την αρχή. Παράδειγμα, η μετάβαση από το DOS στα παραθυρικά Windows.

Η νέα ιδέα στα συστήματα λογισμικού είναι η διαδραστικότητα (interoperability) μεταξύ συστημάτων, η οποία απαιτεί κοινές επαφές μεταξύ διαφορετικών προγραμμάτων, τα οποία μπορεί να έχουν αγοραστεί από διαφορετικές εταιρείες. Έτσι, ένα CRM πρόγραμμα θα μπορούσε να κάνει αυτόματα προσφορές σε πελάτες αν είχε πρόσβαση στο ERP, ώστε να δει κάποιο αδιάθετο στοκ προϊόντων.

Τα οφέλη

Το OSS είναι η απάντηση στις σύγχρονες απαιτήσεις. Σε ένα έργο OSS ολόκληρη η κοινότητα των προγραμματιστών συνεισφέρει στις φάσεις ανάπτυξης του λογισμικού. Έτσι, το κόστος ανάπτυξης και επικαιροποίησης μειώνεται, ενώ η ποιότητα ανεβαίνει κατακόρυφα, καθώς αντικατοπτρίζει το παγκόσμιο state of the art. Ακόμη, εφόσον όλοι έχουν πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα, μπορούν να υλοποιήσουν επαφές με τα δικά τους προγράμματα, ώστε να υπάρχει διαδραστικότητα.

Πώς όμως οι επιχειρήσεις μπορούν να κερδοφορήσουν ενστερνιζόμενες την ιδέα του OSS; Οι πελάτες σίγουρα είναι κερδισμένοι, καθώς τα προγράμματα προσφέρονται δωρεάν, είναι καλύτερης ποιότητας και προσφέρουν διαδραστικότητα. Οι επιχειρήσεις φαινομενικά χάνουν την πώληση, αλλά, τελικά, κερδίζουν, καθώς δεν επωμίζονται το διαρκώς αυξανόμενο κόστος ανάπτυξης και το ρίσκο της επιτυχίας. Οι προγραμματιστές αξιοποιούνται στο χτίσιμο υπηρεσιών, ενώ όλη η υπόλοιπη αλυσίδα αξίας παραμένει ενεργή (εγκατάσταση, εκπαίδευση, συντήρηση, γραμμή βοήθειας).

Παραδείγματα επιχειρήσεων που ενστερνίστηκαν την ιδέα υπάρχουν πολλά, πέρα από τα ήδη αναφερθέντα OSS Linux και Apache. Η IBM με την Borland, με ισχυρή παρουσία στα περιβάλλοντα ανάπτυξης εφαρμογών Java (IDE), οργάνωσαν ένα OSS περιβάλλον ανάπτυξης εφαρμογών (Eclipse). Μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα (Νοέμβριος 2001 - Σεπτέμβριος 2003) το περιβάλλον αυτό κατέκτησε το 45% της αγοράς. Η Hewlett Packard κινήθηκε στο νέο χώρο του σημασιολογικού δικτύου (semantic web) και ταχύτατα κατάφερε να διαθέτει ένα από τα διασημότερα εργαλεία, καθώς το ανέπτυξε ως OSS με την ενεργή συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας (Jena tool).

Links:

<http://www.gnu.org/>
http://www.dwheeler.com/oss_fs_why.html
<http://www.apache.org>
<http://www.sourceforge.net>
http://news.netcraft.com/archives/2003/10/01/october_2003_web_server_survey.html
<http://www.eclipse.org/org/index.html>
http://www.qa-systems.com/products/qstudioforjava/ide_marketshare.html
<http://jena.sourceforge.net/>